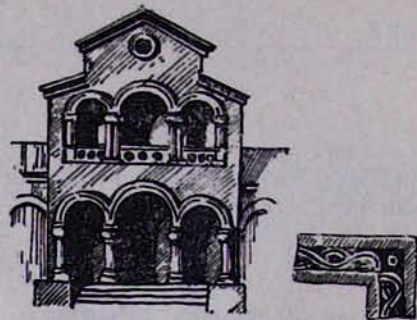
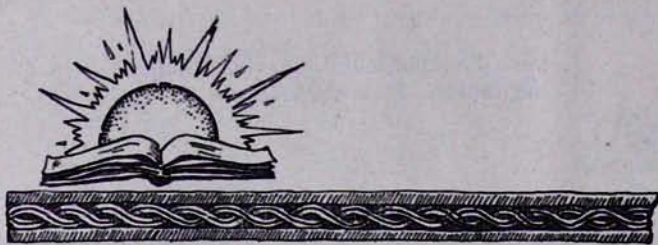

ԱՄՍՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

Սույն թվականի հունիսի 3-ին, հինգ-շաբթի օրը, առավոտյան ժամը 11-ին, հոգևոր ճեմարանի հանդիսությունների դահլիճում, Վեհափառ Հայրապետի նախագահության ներքո, տեղի է ունենում ճեմարանի 1981—1982 ուսումնական տարվա ամավերջի հանդիսությունը:

Հանդիսությանը ներկա էին Մայր Աթոռի միաբանությունը, Գերագույն Հոգևոր խորհրդի անդամները, մայրավանքի պաշտոնությունները, հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմը, ուսանողությունը և հյուրեր:

Հանդիսությանը ներկա էին նաև Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին առընթեր Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ տիար Ռուբեն Պարսամյանը և տեղակալ տիար Անդրանիկ Հասրաթյանը:

Հանդեսն սկսվում է Վեհափառ Հայրապետի «Հայր մեր»-ով, որից հետո հնչում է Հայկական ՍՍՀ պետական հիմնի նվագը: Ապա հոգևոր ճեմարանի ուսանողական երգչախումբը կատարում է «Ճեմարանի քայերգ»-ը:

Հոգևոր ճեմարանի ուսմավար Ս. Հայկապուն արդ. Նաջարյանը հանդես է գալիս հանդիսության բացման հետևյալ խոսքով:

**Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԲՂ. ՆԱՋԱՐՅԱՆԻ
ԲԱՅՄԱՆ ԽՈՍՔԸ**

Տակավին երեկ էր կարծեք, որ հնչեց 1981—1982 ուսումնական տարեշրջանի առա-

ջին վանգը՝ ծանուցանելով ուսումնառության սկիզբը հոգևոր ճեմարանի հարկի ներքո:

Հավիտենական ընթացքի մեջ ժամանակի գիտակցությունը և ըմբռնողությունը մարդու կողմից հրաշք երևույթներից մեկն է, մի երևույթ, որ իմաստավորում և նպատակաւաց է դարձնում մարդու կյանքը այս աշխարհում:

Ահա հավաքվել ենք այստեղ, Աստուծո ողորմությամբ և Վեհափառ Հոր օրհնությամբ, փակելու և պատմությանը հանձնելու 1981—82 ուսումնական տարեշրջանը: Մի տեսակ հաշվետվություն է սա, հաշիվ տալու Աստուծո առջև, Վեհափառ Հայրապետի առջև և մեր ժողովրդի առջև:

Երբ պատմությանն ենք հանձնում այս տարեշրջանը, այդ չի նշանակում, թե այն այլևս փակված էջ է: Այն դառնում է մի աղյուս և անբաժան մասնիկը հայ հոգու և մղտքի այն շինվածքի, որը մենք աշխատում ենք կերտել այս հարկի տակ:

Տարեշրջանը սկսեցինք դասախոսական կազմի հետ միասին մեծ ոգևորությամբ և նվիրումով, մի հանգամանք, որը շարունակվեց ամբողջ տարեշրջանի ընթացքում: Սա չի նշանակում իհարկե, թե չունեցանք տկարություններ, ձախողություններ կամ հուսախաբություններ, բայց ընդհանուր առմամբ գոհունակ սրտով է, որ մոտենում ենք այս հաշվետվությանը:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ՝ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՏԵՍԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄՈՎ, ԴԱՍԱՆՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՎ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՎ
(3 հունիսի 1982 թ.)

Մեր առօրյան ճեմարանի հարկի ներքո՝ սկսած ժամերգությամբ, դասավանդություններով, ուրբաթ երեկոյան խոկումներով, գրական-երաժշտական երեկոներով և նույնիսկ պտույտներով, հիմնականում ունենի մի նպատակ՝ տալ մեր ուսանողներին հայեցի, ազգային դաստիարակություն՝ կրոնական հագեցվածությամբ: Մեր սերն ու նըվիրվածությունը դեպի Մայր Աթոռի հոգու և մտքի այս դարբնոցը անհուն է: Եթե եղան անհասկացողություններ և պարագաներ, երբ ստիպվեցինք պատժելու մեկին կամ հեռացնելու մյուսին, մենք այդ իրողությամբ ավելի մտատանջվեցինք և ցավեցինք, սակայն այդ քայլին դիմեցինք ելնելով տվյալ ուսանողի և ընդհանուրի շահերից:

Կարգապահությունն ու հոգեկան, բարոյական արժեքները գրավում են առաջնային տեղ, որոնք և կապում են հիմքը ապագա եկեղեցական գործունեության:

Սիրելի ուսանողներ, ձեր մեջ մենք տեսնում ենք ապագա եկեղեցականներին, մեր օգնականներին և մեր գործի շարունակողներին, այն մեծ գործի, որի հիմնադիրը եղավ մեր առաջին ուսուցիչը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը: Բավական չէ պարծենալ միայն փառավոր անցյալով, ժամանակն է, որ այդ փառավոր անցյալը ունենա իր արժանի և նույնքան շքեղ ներկան ու ապագան: Դրա համար բոլոր բարենպաստ պայմանները ունենք՝ շնորհիվ այս հաստատության նկատմամբ մեր սիրելի Վեհափառ Հայրապետի հատուկ ուշադրության, հոգատարության և խնամքի:

Ձեզ՝ սիրելի ուսանողներ, ձեզ մնում է միայն աշխատել ու սովորել, Հայոց Հայրապետի ու մեր բարենպաստ ժողովրդի բարի ակնկալությունները ի դերն չհանել:

Այնուհետև հոգևոր ճեմարանի ուսանողները՝ ղեկավարությամբ եկեղեցական երաժշտության դասախոս Հայկ Ֆրունջյանի, կատարում են «Էջ Միածինն ի Հօրե» և «Որք վարդարեցին» շարական-խմբերգերը:

Ա լսարանի ուսանող Թորոս Մելենկիչյանը արտասանում է Դանիել Վարուժանի «Հայր օրինե» բանաստեղծությունը: Կոմիտաս վարդապետի «Վաղարշապատի պար» ստեղծագործությունը դաջնամուրի վրա կա-

տարում է նախապատրաստական դասարանի ուսանող Վազգեն Պերպերյանը:

Ապա ուսանողության անունից շնորհակալական հետևյալ խոսքն է ընթերցում ճեմարանի ավարտական՝ Գ լսարանի ուսանող Գարուշ սրկ. Լավարյանը:

«Այսօր, հավաքված Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի դահլիճում, նախագահությամբ Վեհափառ Հայրապետի, մասնակցում ենք 1981—82 ուսումնական տարվա վերջին դասին: Սի դաս, որ նման չի տարվա մյուս դասերին, այլ հոգևոր ճեմարանի հաշվետվությունն է ամբողջ տարվա կատարած աշխատանքների համար:

Մեծ ոգևորությամբ և սիրով ուսանողությունը աշխատել է բարձր պահել ճեմարանի անունը, լուրջ մոտեցում ցույց տալ ուսման հարցերին և մեծ նվիրումով ի գործ դնել այն բոլոր հրահանգներն ու կանոնները, որոնք առաջարկվում էին տեսչության կողմից: Ուսանողությունը ուսումնական տարվա սկզբից իրենից ներկայացնում է մի կոռ ու անքակտելի ընտանիք: Յուրաքանչյուրը առանձին-առանձին քաջ գիտակցում է, թե ինչպիսի մեծ գործի է նվիրվել, որն է այս տարվա իր նպատակը, նպատակ, որ բոլորի համար պայմանավորված է երկու բառով՝ «լավ սովորել»: Իրապես լավ սովորելով և առարկաների խորը ուսումնասիրությամբ միայն կարող ենք ձեռք բերել այն բոլոր գիտելիքները, որոնք անհրաժեշտ են Հայ եկեղեցու ամեն մի ապագա սպասավորի: Եթե ուսման հարցերը անհրաժեշտորեն բխում են ճեմարանի ներքին կյանքից, ապա որքան ավելի անհրաժեշտ է ուսանողների կարգապահական հարցը: Այս երկու կարևոր հարցերը՝ ուսումը և կարգապահությունը, ոչ միայն տեսչությանը մտահոսող հարցերն էին, այլև մեր՝ յուրաքանչյուրիս հարցը, քանի որ յուրաքանչյուր ոք պետք է ունենա պատասխանատվության պզգույմ ինքն իր առաջ և բոլորի առաջ:

Ուսանելով ճեմարանի հարկի տակ, ուսումնասիրելով մեր Փրկիչ Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը, ամբողջապես գիտակցել ենք, որ այդ պատասխանատվության պզգույմը, ընկերության մեջ փոխօգնությունը, հարգանքը հիմնված են մարդկային այն մեծ

սիրո վրա, որը ավետել է մեզ մեր Փրկիչը: Այդ սիրո մեծ պգացումն է տիրում ճեմարանի հարկի տակ, դասախոսական կազմի և ուսանողության միջև:

Այսօր հատկապես նշանակալից օր է մեզ՝ Գ լսարանցիներին համար, քանի որ մենք մի վերջին անգամ որպես ուսանող մասնակցում ենք ամավերջի հանդեսին: Ետևում են մնացել անցած օրերը և պոստ մենք, որ շուտով այդ օրերը հուշ են դառնալու և ուսումնական տարիների կարոտը տոջորելու է մեր հոգիները: Ավարտում ենք և ավելի մեծ հույսով նայում մեր ապագա գործունեությանը: Մեզանից յուրաքանչյուրը խոստանում է, որ իր ապագա ողջ աշխատանքը կողդի միայն մի նպատակի, այն է՝ իր համեստ լուսան ներդրելու Մայր Աթոռի և մեր Եկեղեցու ապագա բարգավաճման և ծաղկման գործում:

Ավարտելով իմ խոսքը, ցանկանում եմ շնորհակալական իմ առաջին խոսքը ուղղել Վեհափառ Հայրապետին՝ այն ջերմ հոգատարության և հայրական վերաբերմունքի համար, որ միշտ պգացել ենք մենք: Թույլ տվեք հավաստիացնել Ձեզ, Վեհափառ Տեո, որ մենք հուսախաբ չենք անի Ձերդ Սըրբության բարձր վստահությունը, կլինենք ճեմարանի արժանի ջրջանավարտներ՝ միշտ բարձր պահելով հոգևոր ճեմարանի պատիվը:

Մեր շնորհակալական խոսքն ենք ուղղում նաև հոգևոր ճեմարանի տեսչությանը և դասախոսական կազմին, որոնք իրենց ազնիվ ու նվիրյալ աշխատանքով միշտ նըպաստել են ուսանողներին գիտելիքների ամրապնդմանը: Սիրելի դասախոսներ, համոզված եղեք, որ Ձեր ցանած սերմերը չեն ընկնում ապառաժների ու ճանապարհների վրա, այլ սերմանվում են պարարտ հողում և կտան բազում հասկեր: Ձեր քրտնաջան, ձեր հոգատար աշխատանքը անպայմանորեն կտա իր բարի արդյունքը:

Վերստին շնորհակալություն եմ հայտնում Վեհափառ Հայրապետին, հոգևոր ճեմարանի տեսչությանը, դասախոսական կազմին, ինչպես նաև Մայր Աթոռի միաբանությանը՝ իրենց եզբայրական վերաբերմունքի համար:

Թույլ տվեք, Վեհափառ Տեո, ուսանողության անունից համբուրելու Ձերդ Սրբության Սուրբ Աջը և մաղթել Ձեզ բեղմնավոր նորանոր տարիներ:

Կրկին ելույթ են ունենում հոգևոր ճեմարանի ուսանողները: Նրանք, ժողովրդական և եվրոպական երաժշտության դասախոս Տ. Ղևոնդ քին. Հարությունյանի ղեկավարությամբ, կատարում են «Հայաստան» (խոսք՝ Պ. Սևակի, երաժշտ.՝ Էդ. Հովհաննիսյանի) և «Հայրենիքիս հետ» (խոսք՝ Հովհ. Թումանյանի, երաժշտ.՝ Ալ. Հարությունյանի) խմբերգերը:

Վահան Թեքեյանի «Հաշվեհարդար» բանաստեղծության արտասանությամբ հանդես է գալիս նախապատրաստական դասարանի ուսանող Վալգեն Պերպերյանը: Իսկ Գ դասարանի ուսանող Հովակիմ Քիլեճյանը դաշնամուրի վրա կատարում է Արամ Խաչատրյանի «Սոնատինո» ստեղծագործությունը:

Այնուհետև հոգևոր ճեմարանի տեսուչ Տ. Եզնիկ քին. Պետրոսյանը ներկայացնում է տարեկան հաշվետու հետևյալ վեկուցումը.

Տ. ԵԶՆԻԿ ՔՀՆ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄԸ

Վեհափառ Տեո, հարգարժան տիարք պրն. Պարսամյան և պրն. Հասրաթյան, գերաշնորհ սրբապան հայրեր, հոգեշնորհ և արժանապատիվ հայրեր, հարգելի դասախոսներ, սիրելի ուսանողներ և հարգելի ներկաներ:

Աստուծո ողորմությամբ և Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնությամբ բոլորվեց Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի 1981—82 ուսումնական տարին:

Եվ այսօր հավաքվել ենք այստեղ, այս նվիրական հարկի տակ, ամփոփելու անցնող ուսումնական տարվա արդյունքները: Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանը ունի մի սրբապան պարտականություն Հայ Եկեղեցու առջև, այն է՝ պատրաստել ազնիվ, ուսյալ, ուղղամիտ և հավատավոր հոգևորականներ:

Հոգևոր ճեմարանում տարվող ուսումնա-դաստիարակչական աշխատանքները հիմ-

նականում կատարվում էին երեք ուղղությամբ:

ա. Հայագիտական և աստվածաբանական գիտելիքների դասավանդում:

բ. Ծիսական-եկեղեցագիտական-երաժըշտական ուսուցում և հոգևոր-բարեսլաշտական դաստիարակություն:

Գ. Մեր հայրենիքի՝ Սովետական Հայաստանի նկատմամբ հայրենասիրության և քաղաքացիական պարտքի գիտակցության ներշնչում:

Անցյալ ուսումնական տարում հոգևոր ճեմարանը ուներ հետևյալ պատկերը՝

Ա. Տեսչական կազմ.

Տեսուչ՝ Եվսիկ քին. Պետրոսյան.

Ուսմամբար՝ Հայկապուն արեղա Նաշարյան.

Ընդհանուր դաստիարակ՝ Ստեփանոս վրդ. Չաքալյան.

Քարտուղար՝ Գարուշ սրկ. Լապարյան.

Վերակացուներ՝ Վարդգես սրկ. Մըկերտչյան, Կառլեն սրկ. Պետրոսյան, Վաչագան Հովհաննիսյան.

Գրադարանավար՝ Հենրիկ Բալյան:

Բ. Ուսուցչական կազմ.

Ավելի քան քառորդ դար հոգևոր ճեմարանի ուսուցչական կազմի համար հայրական օգնություն ու մեծ պատիվ է այն հանգամանքը, որ ճեմարանի դասախոսական կազմը գլխավորում է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը:

Անցնող ուսումնական տարում հոգևոր ճեմարանի տեսչությունը դասախոսելու հրավիրեց վեց նոր դեմքերի՝ հանձինս Հայկապուն արեղա Նաշարյանի, Եղիշե քին. Բաղդասարյանի, Նարեկ քին. Մատարյանի, պարոնաթ Խորեն Պալյանի, Նորիկ Գրիգորյանի և Արտաշես Բալաբանյանի:

Հոգևոր ճեմարանում իրենց ուսուցչական աշխատանքները շարունակեցին Եվսիկ քին. Պետրոսյանը, Ստեփանոս վրդ. Չաքալյանը, Չատիկ արեղա Ավետիքյանը, Արտակ քին. Սիմոնյանը, Անտո քին. Հարությունյանը, Սիմոն Գրքաշարյանը, Հովհաննես Թովոսյանը, Երվանդ Մելքոնյանը, Արտաշես Մաթևոսյանը, Արթուր Հատիսյանը, Պարզն Շահբալյանը, Հայկ Ֆրունջյանը,

Բաբկեն Ներսիսյանը, Սեդրակ Նաիրյանը, Թադեոս Ասմարյանը և Ռուբեն Կարապետյանը:

Ուսանողությունը.

Հոգևոր ճեմարանը այս ուսումնական տարին սկսել է 50 ուսանողով: Այսօր տարին ավարտեցին 35 ուսանող: 15 ուսանողներ այս կամ այն պատճառով հեռացվել են ճեմարանից կամ ապաստվել իրենց դիմումի համաձայն և կամ մեկնել վիճակական ծառայության:

Այսօրվա դրությամբ ուսանողների բաշխումը ըստ դասարանների հետևյալն է.

Գ լսարան — 7 ուսանող.

Ա լսարան — 12 ուսանող.

Գ դասարան — 9 ուսանող.

Նախապատրաստական դասարան — 7 ուսանող:

Ինչպես նկատելի է, այս տարի չունեցանք Բ լսարան:

Այս տարի հոգևոր ճեմարանը տալիս է իր հերթական հունձքը՝ 7 շրջանավարտներ, որոնք հետևյալներն են.

Ստեփան սրկ. Կարապետյան, Վարդան սրկ. Բաղդասարյան, Սմբատ սրկ. Արիստակեսյան, Ալեքսան սրկ. Թապալյան, Վարդգես սրկ. Մկրտչյան, Գարուշ սրկ. Լապարյան և Կառլեն սրկ. Պետրոսյան:

Այս տարի ուսանողների ուսման մակարդակը պզվիորեն բարձրացել է՝ վերջին երկու տարիների համեմատությամբ: Բավական է նշել, որ ընդհանուր 550 քննական արդյունքներից միայն 8 վերաքննելի է արձանագրվել, իսկ 35 ուսանողների ընդհանուր միջինը մոտենում է 4 թվանշանին, այսինքն շուրջ 30% բարձր միջին մակարդակից: Այս, ինչ խոսք, ուրախացնում է մեզ: Այդ չի նշանակում սակայն, որ պետք է գոհանալ ձեռք բերվածով:

Երկար տարիներ, երբ խոսք է եղել ճեմարանում դասավանդվող առարկաների մակարդակի բարձրացման մասին, միշտ պատճառաբանվել է, որ մեր ուսանողները ի վիճակի չեն բարձր մակարդակի դասավանդումը ընկալելու: Տարբեր հարց է, թե որքան արդարացի է եղել այդ պատճառաբանությունը:

Այսօր հոգևոր ճեմարանի ուսանողները

ունեն մի որոշ մակարդակ, և հույս ունենք, որ հետ այսու մեր ուսանողությունը ավելի ընտիր կլինի: Հետևաբար ժամանակն է, որ լրջորեն մտածենք նաև դասավանդվող առարկաների մասին: Մյուս կողմից, եթե նախորդ տարիներին հոգևոր ճեմարան կարող էին ընդունվել ութամյա կրթությամբ ուսանողներ, ապա վերջին տարին և հետ այսու ճեմարան կարող են ընդունվել միայն միջնակարգ կրթությամբ: Հետևաբար մինչև այժմ գոյություն ունեցող ուսումնական ծրագիրը պետք է փոփոխվի և հարմարեցվի այսօրվա պահանջներին:

Մի կարևոր պակաս, որ ունի հոգևոր ճեմարանը՝ մասնագետ դասախոսների պակասն է: Այդ պակասի պատճառով էլ տեսչությունը ստիպված է եղել մի դասախոսի հանձնել մինչև 4—5 առարկայի դասավանդությունը և այդ պատճառով էլ տուժել է այդ առարկաների դասախոսության գործը, քանի որ մեր այս դարում մի անձ կարող է մի առարկայի մասնագետ լինել միայն: Այս դիտողությունը վերաբերում է ինչպես կրոնա-աստվածաբանական, այնպես էլ հայագիտական-ընդհանուր վարճացման առարկաների դասավանդությանը: Հետևաբար հոգևոր ճեմարանը, Վեհափառ Հայրապետի օրհնությունը առնելուց հետո, լրջորեն պետք է վերադի եկող ուսումնական տարում մի քանի մասնագետ դասախոսների հրավիրելու գործով: Միջոտ պետք է նկատի ունենալ, որ համաձայն հոգևոր ճեմարանի կանոնադրական փաստաթղթերի, ճեմարանը համարվում է բարձրագույն անտվածաբանական ուսումնական հաստատություն: Հետևաբար պետք է ունենա համապատասխան բարձրությունը:

Եթե վերջին տասնամյակներում հայագիտական և հայերեն լեզվով ընդհանուր վարճացման առարկաների գծով ստեղծվել է մի հսկայածավալ գրականություն, ապա կրոնա-աստվածաբանական առարկաների վերաբերյալ կարելի է ասել ոչ մի հիմնական աշխատանք չի կատարվել ոչ Ս. Էջմիածնում և ոչ էլ սփյուռքի մեր նվիրապետական Աթոռներում և դպրեվանքերում: Հետևաբար զգալիորեն դժվարին, միաժամանակ պատասխանատու գործ է կրոնա-աստվածաբանական առարկաների դասավանդությունը:

Այստեղ արդեն հոգևոր ճեմարանը պարտավոր է դառնալու ոչ միայն կրոնական, այլև գիտա-հետազոտական հաստատություն: Ուրախությամբ պետք է նշել, որ վերջին երկու տարիների ընթացքում լուրջ աշխատանքներ են տարվել այս ուղղությամբ, և եկող ուսումնական տարվա ընթացքում մենք կունենանք մի շարք լուրջ դասագրքեր, այդ թվում՝ Մարկոսի Ավետարանի մեկնություն (Հայկապուն արեղա Նաջարյան), «Մարգարեներ» (Ստեփանոս վրդ. Չաքալյան), «Հայրաբանություն. Ոսկեդար» (Եվսիկ քին. Պետրոսյան), «Շարականագիտություն» (Խորեն Պալյան) և այլն:

Անցնող ուսումնական տարում տեսչությունը լուրջ ուշադրություն է դարձրել ծիսագիտական առարկաների դասավանդությանը: Այդ ուղղությամբ կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

ա. հաստատվել և դասավանդվել են երեք նոր առարկաներ. գործնական ծիսագիտություն, ժամակարգություն և շարականագիտություն:

բ. Հոգևոր ճեմարանի դասախոսների մասնակցությամբ կազմակերպվել և անցկացվել է Արտակ քին. Սիմոնյանի պատրաստած «Ընդհանուր ծիսագիտություն» առարկայի դասախոսությունների քննարկումը:

գ. Նկատի ունենալով, որ Մայր տաճարում ուսանողների թիվը յուրաքանչյուր դասում շուրջ 20 է, և փոքրերը ակտիվ կերպով չեն մասնակցում արարողություններին, հունվարից սկսյալ, Վեհափառ Հայրապետի թույլատվությամբ, առավոտյան ժամերգությունները դասարանական բաժնի ուսանողների համար կատարվել են մկրտարանում: Այս առթիվ պետք է շնորհակալական խոսք ասել Մայր տաճարի լուսարարապետ Հուսիկ արքեպ. Սանթրոսյանին և մկրտարանի տեսուչ Արտակ քին. Սիմոնյանին, որոնք սիրով տրամադրեցին մեզ մկրտարանը անհրաժեշտ ժամերին: Ընդհակառակը խոսք պետք է ասել նաև Հայկապուն արք. Նաջարյանին, որ շատ սիստեմատիկ և պատասխանատու կերպով ղեկավարել է այդ ժամերգությունների անցկացումը: Արդյունքները չափազանց գոհացուցիչ են:

Հաշվետու պեկուցումից հետո արժանապատիվ տեր հայրը ընթերցում է հոգևոր ձեռնարանի այն ուսանողների անունները, որոնց տեսչության կողմից ջնորհվել էր տարվա լավագույն ուսանողների նվեր-մրցանակներ:

Վեհափառ Հայրապետից աջահամբույրով նվերներ են ստանում հետևյալ ուսանողները.

Գ լսարան

Ա մրցանակ — Վարդան սրկ. Բաղդասարյան.

Գարուշ սրկ. Լավարյան.

Բ մրցանակ — Սմբատ սրկ. Արիստակեսյան:

Ա լսարան

Ա մրցանակ — Մկրտիչ Ներսիսյան.

Բ մրցանակ — Գուրգեն Մարտիրոսյան:

Գ դասարան

Ա մրցանակ — Ռոբերտ Ադամյան.

Սամվել Կճոյան.

Բ մրցանակ — Միսակ Սարիբեկյան:

Նախապատրաստական դասարան

Ա մրցանակ — Սիմոն Առուշանյան.

Բ մրցանակ — Մանվել Մաթևոսյան:

Լավ վարքի համար — Սերժիկ Մանսուրյան:

Եկեղեցասիրության համար — Արա Հովհաննիսյան:

Թենիսի մրցումներում հաղթելու համար՝

Հովակիմ Քիլեճյան.

Ղապար Կարապետյան:

Կոմիտասի անվան Գ մրցանակ — Հովակիմ Քիլեճյան:

Հանդիսության վերջում տեսուչ Տ. Եկնիկ քին. Պետրոսյանը հրավիրում է Վեհափառ Հայրապետին՝ տալու Իր օրհնությունը հոգևոր ձեռնարանի դասախոսական կազմին և ուսանողությանը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՕՐՀՆՈՒԹՅԱՆ
ԽՈՍՔԸ ՀՈԳԵՎՈՐ ԶԵՄԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻ
ՀԱՆԴԵՍԻՆ

(3 հունիս 1982 թ.)

Այսօր Մենք եկել ենք այստեղ՝ բերելու կրթական այս հարկին, տեսչության, դասախոսական կազմին և ուսանողության Մեր հայրական սիրո ողջույնը և օրհնությունը:

Տարին մի անգամ որոշ անհամբերությամբ սպասում ենք այս պահին, երբ ավարտվում է ուսումնական տարեշրջանը, և Մենք հանդիպում ենք մեր սիրելի դասա-

խոսներին և ուսանողներին՝ նրաց աշխատանքների արդյունքը հաստատելու և գնահատելու համար:

Ահա մի տարեշրջան ևս իր ավարտին հասավ այսօր, և բոլորս այդ ուրախության պահը կապրինք:

«Ձարկված հայրենիք, զրկված հայրենիք, Ողբի հայրենիք, որբի հայրենիք»:

Քիչ առաջ լսեցինք մեր ազգային մեծ բանաստեղծ Հովհ. Թումանյանի այս երգը, զարկված և զրկված, որբի և որբի հայրենիքի մասին: Անցյալում այդ է եղած մեր ճակատագիրը դարեր շարունակ:

Գուցե ոմանք մտածեն, թե արդյոք կարիք կա՝ մեր տխուր անցյալը հիշել, քանի որ արդեն վաթսուն և ավելի տարիներից ի վեր հեռացել են այդ սև օրերը, և մենք ապրում ենք, ինչպես նույն Հովհ. Թումանյանն էր երազում այն ժամանակ՝ լույսի և հույսի արդի մեր հայրենիքում, ինչ որ մեր ազգային մեծագույն մխիթարությունն է անշուշտ:

Մենք կարծում ենք, որ առանց որևէ չափով տկարացնելու կամ ստվեր գցելու մեր այսօրվա լույսի և հույսի հայրենի իրականության վրա, անհրաժեշտ է երբեմն գոնե մեր հայացքը դարձնել դեպի մեր տղ-խուր անցյալը և մի պահ հիշել, որ մեր ժողովուրդը իրոք ապրեց ողբերգական շատ ծանր պահեր: Մանավանդ 1915-ից սկսյալ մինչև 1918-ը և տակավին դրանից էլ հետո, քանի տարիներ, խորը կերպով զգացվում էին ծանր վերքերը մեր ժողովրդի: Հապար-հապար որբեր տակավին Երևանի փողոցներում թափառում էին այդ տարիների անտեր ու անապաստան, մինչև որ մեր «զարկված ու զրկված, որբի և որբի ժողովուրդը» կարողացավ հետպիտեռ ոտքի կանգնել և դիմել դեպի նոր և պայծառ իր ապագան՝ ստեղծված նոր, փրկարար իրադրությանց հետևանքով:

Մենք չենք մոռանում և պետք չէ մոռանանք մեր անցյալը, որպեսզի ուղիղ և արդար գնահատենք մեր ներկան ու արդար լինենք ներկա հայրենական իրողության նըկատմամբ: Եվ տակավին ավելին՝ ակնկալում ենք, որ ամեն մեկս, իբրև հայ ազգի զավակներ, մեր պարտքը կատարենք լիությամբ՝ մեր նպատակը բերելու համար մեր հայրենական, ազգային հառաջդիմության և ծաղկումին:

Հայաստանյայց Եկեղեցին ոչ միայն հայ ժողովրդի հարապատ մեկ մասն է, այլ նա ինքը հայ ժողովուրդն է: Հայ Եկեղեցին ոչ միայն ազգը պահպանող ուժ եղած է մեր պատմության ընթացքում, այլ նաև ազգ ըստեղծող: Մեր ժողովրդի պատմության հորի-

զոնի վրա մեր Մայր Եկեղեցին, ինչ որ հայ ժողովրդի կողքին կամ հայ ժողովրդի ծոցում առանձնացած մի հաստատություն չէ եղած, այլ միաձուլված է եղած ամբողջապես նրա մեջ, մեկ հոգի, մեկ մարմին դարձած: Մենք չենք կարող պատեկրացնել մեր Եկեղեցին առանց հայ ազգի և առանց հայ հայրենիքի: Այսպիսի պայմանների մեջ մեր պարտքն է ո՛չ թե ինքնագովության արտահայտություններով տարվել, այլ զգալ մեր տեսերին ծանր պարտականությունը մեր հոգեվոր առաքելության, մեր պարտքը ամբողջապես կատարելու մեր ժողովրդի ու հայրենիքի հառաջընթացի ճանապարհին:

Գալով մեր հոգևոր ճեմարանին, պետք է հաստատենք, թե նա այսօր Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի մի կարևոր հաստատություն է հանդիսանում, հոգևոր սպասավորների նոր սերունդներ պատրաստելու առաքելությունը:

Արդյոք հոգևոր ճեմարանը կարողա՞նում է լիությամբ իր այս պարտքը կատարել: Աշխատում է կատարել անշուշտ: Այսօր էլ այդ աշխատանքը շարունակվում է: Մենք անկեղծորեն գնահատում ենք և՛ տեսչությունը, և՛ տեսչության շուրջ հավաքված մի քանի երիտասարդ մեր միաբանները, և՛ մեր մասնագետ ավելի տարեց դասախոսները:

Անշուշտ որ մեր հոգևոր ճեմարանը տակավին չի հասած այն մակարդակին, որին մենք ձգտում ենք: Մենք գիտենք, թե նախկինում Գևորգյան ճեմարանը ինչպիսի կըրոնագիտական, գրական և հայագիտական բարձր մակարդակի վրա էր գտնվում երկար տարիներ շարունակ և ինչպիսի սերունդներ, ուժեր նվիրեց մեր Եկեղեցուն, մեր գլխավորության և մեր հասարակական կյանքին, մեր քաղաքացիական հեղափոխական շարժումներին նույնիսկ:

Բնականաբար այսօր պայմանները փոխված են: Բարեբախտաբար այդ քաղաքական կամ հասարակական կամ գյուտ գրական և գիտական պարտականություններ իր վրա չեն ծանրանում: Երևանի գիտական, կրթական բազմաթիվ հաստատությունները արդեն ծաղկում են ապրում այդ տեսակետից, բայց գյուտ հոգևոր, բարոյական և ազգային դաստիարակության տեսակետից մենք, կարծում ենք, պետք է նախանձախնդրու-

թյուն ունենանք մոտենալու և հասնելու Գևորգյան ճեմարանի մակարդակին: Մենք լավատես ենք, հավատում ենք երիտասարդ ուժերին, որոնք գործում են հոգևոր ճեմարանի հարկի տակ այս վերջին մի քանի տարիներին հատկապես՝ գլխավորությամբ տեսուչ Տ. Եզնիկ քին. Պետրոսյանի:

Բնականաբար մեր հոգևոր ճեմարանի ամենատկար մասը ոչ թե դասախոսական կազմն է, ոչ թե այլ և այլ պայմաններն են, այլ, Մեր կարծիքով, գոհացուցիչ մակարդակի դասագրքեր չունենալն է: Այս ուղղությամբ վերջին տարիներին լուրջ աշխատանք կատարվեց և շարունակվում է կատարվել, որպեսզի մոտ ապագային ճեմարանը օժտվի մեր նպատակներին ծառայող դասագրքերով, հատուկ կերպով պատրաստված մեր դասախոսների ջանքերով:

Մենք քաջալերում ենք և գնահատում այս աշխատանքը, որ անպայման պետք է իր լրումին հասցնել:

Այս մի քանի մաղթանքներով կրկին Մեր շնորհավորանքը և գնահատանքն ենք բերում Ձեզ, սիրելի տեսուչ Տեր Հայր, Ձեզ, հարգարժան դասախոսներ, և Մեր օրհնությունը Ձեզ, սիրեցյալ ուսանողներ: Ցանկանում ենք, որ հառաջիկա երկու ամիսների հանգստից հետո վերստին ուրախությունը ունենանք մեր երկրի խաղաղության և ընդհանուր հառաջընթացի պայմանների մեջ վերաբանանք դռները հոգևոր ճեմարանի և նվիրվել նոր կրթական, դաստիարակչական գործունեության Սուրբ Հոգու ներշնչանքով ու շնորհներով առատ:

Թող Աստված մեզ միշտ լինի գործակից և օգնական, որպեսզի մեր բոլոր բարի, հոգեշեն ծրագիրները քայլ առ քայլ պսակվեն լիակատար հաջողությամբ, և Մայր Աթոռիս հոգևոր ճեմարանը դառնա այն կենդանի օջախը, այն կենսայի հոգևոր տունը, որտեղից պիտի ծնն ու ծաղկեն մեր Սուրբ Եկեղեցու ապագա հոգևոր սերունդները:

«Ողջ լերուք պորացեալ Սուրբ Հոգով. ամէն»:

Ամավերջի հանդիսությունն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով և խմբովին երգված «Հայր մեր»-ով:

ԶՍՏԻԿ ԱԲԵՂԱ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

